

Список літератури:

1. Емельянов Ю.Н. Активное социально-психологическое обучение / Емельянов Ю. Н. — Ленинград, 1985. — 342 с.
2. Концепція розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні // Освіта України. — 2004. — № 56-57.
3. Кристофер Э. Тренинг лидерства / Э. Кристофер, Л. Смит — СПб., 2002. — 320 с.
4. Куклін О.В. Організаційно-педагогічні умови професійного навчання фахівців комерційного профілю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О.В. Куклін. — К., 2001. — 25 с.
5. Левандовська Л. Впровадження технології тренінгу творчості при вивченні спеціальних дисциплін / Л. Левандовська // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2006. — № 5. — С.47—53.
6. Мультимедийные тренинги для учителей в SharePoint [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.edunet.uz/activities/articles/detail.php?ID=4909>.
7. Пугачев В.П. Тесты, деловые игры, тренинги в управлении персоналом / Пугачев В. П. — Москва, 2001. — 285 с.
8. Указ президента України “Про додаткові заходи щодо вдосконалення професійно-технічної освіти в Україні” // Освіта України. — 2004. — № 75-76.
9. Швалб Ю.М. Задачный подход к построению учебного тренинга в ВУЗе // Психологічні тренінгові технології у правоохоронній діяльності: науково-методичні та організаційно-практичні проблеми впровадження і використання, перспективи розвитку: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Донецьк, 27-28 травня 2005 року. — Донецьк: ДЮІ, 2005. — С.42-45.
10. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://new.gazeta.ru/education/2008>.
11. Ягунов В.В. Педагогіка: навч. посібник / Ягунов В. В. — К., 2002. — 560 с.

Н.Я. Вовчастая (Львовский государственный университет безопасности жизнедеятельности)

ОСОБЕННОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ ТРЕНИНГОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ПРАКТИЧЕСКИХ ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

В статье исследуется применение тренинговых технологий на практических занятиях по английскому языку. Занятия не являются “нудными”, студенты имеют возможность применять на практике свои знания и навыки. Рассмотрены основные этапы и раскрыты принципы и методы тренинговой работы, а также роль преподавателя в организации практического занятия.

Ключевые слова: тренинг, тренинговые технологии, преподаватель, практическое занятие, специалист, учебное заведение, профессиональная деятельность.

N.Ya. Vovchasta (Lviv State University of Vital Activity Safety)

PECULIARITIES OF THE USE OF TRAINING TECHNOLOGIES TO PRACTICAL CLASSES IN A FOREIGN LANGUAGE

The article deals with the using of training technology at the English classes. Practical classes are not “boring”, students have opportunity to use their knowledge and skills in practice. The main sides, principles, methods of training work are described. The role of tutor of English in the organization of English classes is shown.

Key words: training, training technologies, tutor of English, English classes, specialist, educational establishment, professional activity.

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ ДЛЯ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ СПІЛКУВАННЮ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У статті досліджується питання застосування найбільш поширеної послуги Інтернету – електронної пошти у навчанні іноземної мови. Розкриваються можливості електронної пошти на практичному занятті з іноземної мови, а також розглядаються способи використання електронних листів у навчальній аудиторії та за її межами.

Ключові слова: електронна пошта, інформаційні телекомунікаційні технології, Інтернет, вивчення іноземної мови, навчальна аудиторія, навчальна група, завдання-проекти, "нетікет"

Сучасний етап розвитку суспільства називають інформаційним завдяки загальному розповсюдженню та щоденному використанню інформаційних комп'ютерних технологій майже в усіх сферах та на різних рівнях людської діяльності. Популярність новітніх інформаційних технологій, насамперед Інтернету, привела до активізації процесу обміну інформацією між різними країнами в усіх сферах сучасного суспільства.

Комп'ютер належить до тих технічних засобів навчання іноземних мов, що на початковому етапі не був розроблений саме для цієї мети. Але у зв'язку зі своїми великими можливостями використання Інтернету привернуло увагу методистів та викладачів іноземних мов. Сьогодні комп'ютер та Інтернет використовуються під час вивчення різних навчальних дисциплін, проте особливої уваги заслуговує використання цих можливостей під час вивчення іноземних мов [6, 7].

Стрімке поширення новітніх інформаційних технологій зумовило появу зарубіжних і вітчизняних досліджень, присвячених їх використанню під час вивчення іноземних мов (Н. Муліна, П. Сердюков, Б. Шуневич, Г. Дуденей, Н. Хоклі [1, 2, 3, 4]).

Однак питання можливості та перспективності застосування для навчання студентів англійської мови за допомогою найбільш популярної послуги Інтернету – електронної пошти недостатньо досліджувалось. Тим часом варто зазначити, що інші сервіси Інтернету, а саме: чати, форуми, відеоконференції, блоги, технології Wi-Fi також мають величезний дидактичний потенціал для навчання іноземної мови, створюють додаткові інструменти й можливості для організації занять з іноземної мови. Проте ці питання, а також можливості віртуального середовища, що надають викладачу додаткові перспективи для організації занять, ми будемо розглядати у наступних наших працях.

Наш інтерес до проблеми навчання іноземної мови студентів засобами електронної пошти викликаний кількома причинами. З кожним роком зростає кількість електронних листів для ділового і особистого спілкування. До незаперечних переваг електронної пошти у порівнянні з традиційним листуванням належать максимальне скорочення часу передачі і прийняття інформації з мінімумом витрат, що спричиняє поступове витіснення традиційного листування з усіх сфер спілкування. Таке листування надає нові можливості для вивчення англійської мови: навчання відбувається в процесі реального спілкування іноземною мовою, забезпечує емоційність і високу мотивацію процесу навчання. Навчати іноземної мови – це означає навчати спілкування, перенесення та сприйняття інформації. Можливості Інтернету надають процесу навчання іноземних мов нового рівня, а саме через комунікацію та доступ до навчальної інформації. Комунікація за допомогою електронних листів значно полегшується та прискорюється, інформація стає доступною, актуальною та автентичною.

Зазвичай спілкування засобами електронної пошти з метою навчання іноземної мови відбувається за межами навчальної аудиторії. Для прикладу, студенти надсилають свою роботу викладачу чи одногрупникам з дому чи Інтернет-кафе. Проте в рамках проектів, у яких беруть участь студенти з різних країн, що вивчають іноземну мову, раціонально буде використовувати засоби електронної пошти саме на такому занятті. Ще одною вагомою перева-

гою використання електронної пошти з метою вивчення іноземної мови на думку викладачів іноземної мови є те, що користування електронною поштою не створює жодних труднощів, більшість студентів мають елементарне уявлення як писати і відправляти електронні листи. Проте, якщо студент ніколи не використовував електронну пошту і не знає як це робити, то зовсім не важко його навчити [5].

Перед тим, як почати використовувати засоби електронної пошти на занятті з іноземної мови, викладач повинен перевірити, чи мають студенти достатні знання, щоб як правильно оформити електронного листа. Студенти мають бути обізнані не тільки із правилами надси- лання та отримання електронних повідомлень і прикріплених матеріалів, але також із сти- лем написання листа, етикетом електронної пошти чи, як його ще називають, – мережевим етикетом або "нетікетом" (від англійського слова *netiquette*). Не буде зайвим нагадати студе- нтам, що важливо пам'ятати про формальність чи неформальність спілкування. Електронний лист, що надсилають з приводу вакансії на роботу, значно відрізнятиметься за ступенем фо- рмальності від листа близькому другові. Лист другові може містити абрєвіатури, смайлики, орфографічні помилки, що є неприпустимим для листа офіційного характеру. Викладачі, які одержують виконані завдання студентів електронною поштою, обговорюють задалегідь зі своїми студентами рівень формальності, який є припустимим. Вони потрубують дотримання таких самих норм, як і для написання письмової роботи.

Головне правило "нетікету", таке ж як і в будь-якому іншому етикеті: поводитись так, щоб вас легко зрозуміли, не створювати проблем іншим і не заважати нормальному діалогу, навіть якщо він ведеться за допомогою електронної пошти. Завжди поводитись так, щоб не об- разити людину, з якою ведете листування через Інтернет. При всій неформальності спілкуван- ня необхідно пам'ятати і виконувати одне з найголовніших правил, складаючи електронні листи – дотримання принципів писемності і логічності. Той факт, що електронна пошта – швид- кий спосіб зв'язку, зовсім не означає, що вона може бути недбалою. Ще одне правило "нетіке- ту" говорить, що текст написаний лише великими буквами сприймається при читанні як ви- словлювання "на високих тонах". При відправці електронних повідомлень в полі "To" (Кому) вводиться електронна адреса одержувача. Іноді є необхідність відправити лист з одним текс- том декільком одержувачам, тоді їх адреси можна ввести через коми. Обов'язково слід запов- нити поле "Subject" (Предмет), інакше лист може бути видалений, як "spam" (непотрібна ін- формація, спам). Тут слід вписати декілька слів, що характеризують тему повідомлення.

Правилами "нетікету" розмір визначається точно: електронний лист має бути вдвічі ко- ротшим, ніж написаний на папері. Якщо студентам необхідно переслати важливу інформа- цію великого обсягу, то краще скласти короткий супровідний текст в електронному листі, а саму інформацію оформити у вигляді вкладення. Студенти, які надсилають повідомлення із прикріпленими файлами, мають перевірити чи інформація не займає занадто багато місця, чи зможе адресат завантажити її. Про пересилання великого обсягу слід обов'язково попередити свого респондента.

Для відповіді на одержаний лист достатньо натиснути на кнопку "Reply" (Відповідь) в поштовій програмі. При цьому з'являється форма для нового повідомлення, у якій в полі "To" (Кому) автоматично вже вписана адреса одержувача, а в полі "Subject" (Предмет) буде наве- дена тема первинного листа з позначкою "Re:" на початку рядка. За цією позначкою ваш ад- ресат зрозуміє, що ви прислали йому відповідь на лист на конкретну тему. Таким чином, одержувач зможе легко відновити в пам'яті значення листування.

Існує безліч способів використання електронної пошти з метою навчання іноземної мо- ви, починаючи від звичайних навчальних завдань, таких як, наприклад, надіслати завдання для роботи чи вже виконану роботу, закінчуючи більш складними електронними проектами, що триватимуть кілька тижнів, семестр чи навіть цілий академічний рік, в яких братимуть участь студенти з різних країн [1].

Зупинимось на деяких способах використання електронних листів з метою навчання іноземної мови, коли студенти перебувають за межами навчальної аудиторії.

- Студент надсилає викладачу роботу на занятті, оформлену у вигляді вкладення, яке прикріплює до електронного листа. Викладач перевіряє інформацію, і повертає її студентові. Студенти також можуть обмінюватися роботами на занятті один із одним.
- Викладач відправляє студентам короткий конспект роботи на занятті, домашнє завдання і додатковий матеріал, а також матеріал, оновлений на занятті чи після нього.
- Викладачі спілкуються із студентами систематично надсилаючи інформацію іноземною мовою про навчальну групу. Таким чином можна підтримувати зв'язок протягом вихідних. Студенти також спілкуються між собою іноземною мовою, обмінюються інформацією про свої захоплення, вподобання, способи проведення вільного часу.
- Студенти використовують електронну пошту, щоб підготуватися до заняття. Для прикладу, викладач дає завдання кільком студентам знайти інформацію на задану тему, яку потрібно переслати електронним листом.
- Студенти ставлять питання до лексичної чи граматичної теми перед заняттям в електронному вигляді. Такий викладач може краще підготуватися до заняття і зупинитися саме на тих проблемах, які цікавлять аудиторію.
- Електронну пошту можна використовувати для написання спільних письмових робіт. Наприклад, студентам у групі дають завдання написати творчу роботу "Nature's fury" (Природні катастрофи). Перший студент працює над початком роботи, потім надсилає другому студенту, той продовжує роботу, а потім надсилає наступному і так далі.

Електронні листи на занятті з іноземної мови доцільно використовувати для масштабніших проектів, а також, якщо студенти мають обмежений доступ до мережі Інтернет за межами аудиторії. Зупинимось на прикладі проекту, де потрібно знайти інформацію до певної теми. До такого проекту можна залучати кілька навчальних груп. Він може тривати кілька тижнів чи навіть місяців, а також потребує великої координації викладача.

Збираючи дані для проекту, студенти надсилають листи компаніям, фізичним особам, організаціям та в Інтернет-видання. Потім ця інформація обробляється та зівставляється, а в кінцевому результаті готову інформацію демонструють у презентації чи письмовому звітному документі. Для таких проектів, як правило, вибирають теми, на які можна знайти достатньо матеріалу. Для прикладу, представимо проект для студентів середнього рівня знання англійської мови.

Назва проекту: "Endangered animals".

Тема: endangered species, ecology.

Мета: to find out about endangered species.

Рівень знань студентів: intermediate and higher levels.

Тривалість проекту: 2 to 3 lessons of 60 to 90 minutes each.

Методика проведення заняття

Перше заняття

а) Викладач роздає кожному студенту адреси веб-сторінок, на яких розміщена інформація про тварин, що занесені в "Червону книгу". Це можуть бути веб-сторінки таких організацій і фондів, як: "The World Wildlife Fund", "Greenpeace", "the Sumatran Orangutan Society", "the Cheetah Conservation Fund", "the Gorilla Fund", "Save the Whale" та інші. Коли задати пошук у пошуковій системі Google на "endangered species", то можна одержати безліч посилань.

б) Студенти працюють парами, читають і вивчають доступну інформацію на сайті, знаходять адресу електронних скриньок для запитань, складають список запитань, щоб надіслати їх електронною поштою. Це можуть бути запитання про тварин, які їх цікавлять, ступінь небезпеки, а також прохання надіслати рекламні матеріали цієї організації, а саме: плакати, слайди, брошури, наклейки на машину, а також заявки для вступу в організацію.

с) Студенти складають лист, що містить вибрані запитання, які перевіряє спочатку інша група студентів, а потім викладач, і відправляють їх поштою.

Друге заняття

д) Одержавши відповіді на свої запитання, студенти готують письмову чи усну презентацію, щоб поділитися інформацією та рекламним матеріалом із іншими одногрупниками.

Третє заняття

е) Інші студенти навчальної групи підводять підсумки матеріалів, які вони накопичили, використовуючи інші засоби інформаційно-телекомунікаційних технологій, а саме: "blogs" (блоги), "wiki"(вікі), "podcasts"(подкасти). Щоб поінформувати студентів навчального закладу, студенти навчальної групи готують матеріали на веб-сторінку навчального закладу.

Ще одним видом завдань із використанням засобів електронної пошти є проекти для студентів, які листуються електронною поштою. Такі проекти призначені для студентів, що використовують електронну пошту для спілкування іноземною мовою і є представниками різних країн. Електронна пошта дає можливість студентам з різних куточків світу просто і ефективно підтримувати зв'язки із студентами однакового віку та рівня знання іноземної мови. Студенти зацікавлені спілкуватися іноземною мовою зі своїми іноземними партнерами. Вони обговорюють різні питання та діляться власним досвідом вивчення англійської мови. Електронні листи – чудовий спосіб для міжкультурного спілкування. Проекти для студентів, які користуються електронною поштою, зазвичай, розпочинають на занятті, але в подальшому такі проекти – це поєднання роботи як у межах, так і за межами навчальної аудиторії.

Отже, використання електронної пошти на занятті з іноземної мови відкриває широкі можливості для творчого розвитку як студентів, так і викладачів; дає можливість звільнитися від одноманітності традиційного курсу навчання; розробити нові ідеї та вирішити більш цікаві і складні проблеми. Електронна пошта є потужним засобом підвищення ефективності навчання. Завдання-проекти змінюють динамізм навчального процесу. Під час роботи над проектом студенти використовують та розширюють свої знання з мови, здобувають країнознавчу інформацію, що, безумовно, сприяє зростанню мотивації студентів до навчання.

Список літератури:

1. *Gavin Dudeney, Nicky Hockly. How to teach English with technology. – Edinburgh: Pearson Education Limited, 2007. – 194 p.*
2. *Муліна Н.І. Методика розробки та використання дистанційного курсу англійської мови (старший ступінь у вищому технічному закладі освіти): Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський державний лінгвістичний ун-т. – К., 2001. – 22 с.*
3. *Мусійовська О., Шуневич Б. Модель дистанційного курсу з іноземної мови для навчання студентів немовних спеціальностей // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2007. – №1. – С. 25-33*
4. *Сердюков П.І. Теоретичні основи навчання іноземних мов у мовному вузі з використанням інформаційних технологій: Автореф. дис. ... д. пед. наук: 13.00.02 / Київський державний лінгвістичний ун-т. – К., 1997. – 32 с.*
5. *Серєда О.М. Навчання майбутніх філологів писемного спілкування німецькою мовою засобами електронної пошти: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський національний лінгвістичний ун-т. – К., 2006. – 20 с.*
6. *Стрельникова Л.Г. Навчання іноземної діалогічної мови за допомогою персонального комп'ютера. – К.: ІСДО, 1995. – 132 с.*
7. *Тарнопольський О.Б. Методика навчання англійської мови на II курсі у технічному вузі. – К.: Вища школа, 1993. – 167 с.*

О. В. Бугайская (Львовский государственный университет безопасности жизнедеятельности)

ПРИМЕНЕНИЕ ЭЛЕКТРОННОЙ ПОЧТЫ ДЛЯ ОБУЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ ОБЩЕНИЯ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

В статье изучается вопрос применения наиболее распространенной услуги Интернету – электронной почты в обучении иностранному языку. Открываются возможности электронной почты на практическом занятии по иностранному языку, а также рассматриваются способы использования электронной почты в учебной аудитории та за ее пределами

Ключевые слова: электронная почта, информационные и коммуникационные технологии, Интернет, изучение иностранных языков, учебная аудитория, учебная группа, задания-проекты, "нэтикет"

O. V. Buhayska (Lviv State University of Vital Activity Safety)

TEACHING STUDENTS TO COMMUNICATE IN ENGLISH BY USING EMAIL

The article deals with the problem of using email that is one of the mostly used and useful Information and Communication Technology tools in foreign language learning is analysed in the article. The new possibilities of email in foreign language lesson are revealed, as well as the ways of using email in and outside the classroom.

Key words: email, information and communication technology tools, Internet, foreign language learning, lecture room, group, projects, netiquette

УДК 378.147:376.352 (477)

О.Ф. Мусійовська (Українська академія друкарства)

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ КОМБІНОВАНОГО НАВЧАННЯ

У статті вперше проведено аналіз теоретичних досліджень, які стали основою розвитку комбінованого навчання за рубежом, а також визначено основні характеристики сучасних видів навчання. Теорія комбінованого навчання сформувалася на основі теорій конструктивізму, когнітивізму і технологій підтримки навчання. Оскільки комбіноване навчання включає в себе більшість характеристик Інтернет- та електронного навчання, а також частково характеристики дистанційного і традиційного навчання, то це означає, що його можна вважати як окремою інтегрованою формою всіх зазначених вище видів навчання, яка спрямована на реалізацію певних форм взаємодії студентів і викладачів і ґрунтується на основних дидактичних принципах навчання.

Ключові слова: комбіноване навчання, дидактичні принципи, Інтернет-навчання, електронне навчання, технології підтримки навчання, дистанційне навчання, теорія когнітивізму, конструктивізм.

Ми живемо в суспільстві, у якому передача інформації стала невід'ємною складовою повсякденного життя, тому важливо зробити інформацію загальнодоступною і мобільною. Цим пояснюється великий інтерес до Інтернет-технологій та сучасних засобів комунікації. Але кожна епоха нових технологій ставить свої вимоги до освіти і формує власні теоретичні й методологічні засади організації процесу навчання. Цей факт має свій вплив також на навчальний процес у вищій школі. Так, в період масового поширення друкованих видань та розвитку грамотності, книги стали основним засобом навчання і передачі знань від покоління до покоління. На сучасному етапі активний розвиток комп'ютерних технологій зумовив переосмислення існуючих і розробку нових форм, технологій, методів і засобів навчання. Цей процес потребує створення нових теорій навчання, пов'язаних з побудовою навчального